

KULTUR

Shirin Neshat – inne eller ute?

Det ryktes at Shirin Neshats tid er forbi. Kan Galleri F15s visning av hennes nyeste verk, «The Fury», tilbakevise påstanden?

Dagsavisen anmelder

Shirin Neshats «The Fury» er en usedvanlig sterk film. På Galleri F15 vises den på to skjermer i et mørklagt rom. (Foto: Eivind Lauritzen)

Av Lars Elton

Publisert: 01/07/2024

Sist oppdatert: 01/07/2024

Få nyhetsbrev fra Dagsavisen. Meld deg på [her!](#)**KUNST****Shirin Neshat: «The Fury»****Galleri F15, Moss, 22/6 – 13/10 2024**

JELØY (Dagsavisen): «**Kvinne, liv, frihet**»-protestene i Iran har gitt Shirin Neshats kunstnerskap ny oppmerksomhet. Hun er kjent for å sette fokus på kvinners situasjon i Iran etter at det sjiamuslimske regimet tok makten i 1979. Det er skremmende at et diskriminerende og undertrykkende fascistregime (Neshats ord i et intervju i [The Guardian](#) i fjor) kan holde på makten i 45 år. Etter hvert som regimets maktmisbruk blir bare verre og verre, er de opposisjonelle stemmene stadig mer viktige.

Shirin Neshat (født 1957) er antakelig den kunstneren som har gjort mest for å snakke presteskabet i Iran midt imot. Fra sin eksiltilværelse i New York har hun produsert filmer og fotografier som har avslørt den totale undertrykkelsen av kvinner i det iranske samfunnet. Det stopper ikke der, for hennes kunstneriske produksjon – som har høy estetisk og konseptuell kvalitet – adresserer religiøs og kjønnsbasert diskriminering på et generelt grunnlag. Kunsten hennes har en virkningshistorie som omfavner mer enn den spesifikke situasjonen i Iran.

Anmeldelse «Jordsvingninger» på Munchmuseet: [En ny måte å se Munch på](#) (+)

KULTUR**– Bruker min erfaring med ekstrem irritasjon****Forfriskende respektløs****Jack White til Øyafestivalen****Anarkistisk mestermøte****Minneord om John Mayall (1933 - 2024): Han forandret den****KUNST****Kunst for fine sommerdager****Kunstner Sverre Malling på Tons of Rock: – Vokst opp****Klimakrisen gjort forståelig****ANMELDELSE****Forfriskende respektløs****Anarkistisk mestermøte**

Artikkelen fortsetter etter annonsen

**Smelter selv
fullvoksne kynikere**

Til tross for hennes sterke kunstnerskap og unike posisjon, ryktes det at Shirin Neshats tid er forbi. Da jeg var i London nylig, hørte jeg Neshat omtalt som passé. Det kan skyldes at hennes film «The Fury», som kan leses som en kommentar til «Kvinne, liv, frihet»-protestene, kom «for sent». Da Mahsa Jina Amini døde i september 2022, etter å ha vært i det iranske moralpolitiets varetekt, utløste det en bølge av protester. Fire måneder etter, i januar 2023, hadde «The Fury» premiere på Gladstone Gallery i New York. I september i fjor ble den vist på Fotografiska i Stockholm, og i oktober 2023 hadde den sin London-premiere på Goodman Gallery.

Shirin Neshat viser også store kvinneportretter på Galleri F15. (Eivind Lauritzen)

Det er mulig at mine kilder oppfatter filmen som hennes måte å kaste seg på og utnytte bølgen av protester i Iran. Den oppfatningen kunne ikke vært mer feil. Shirin Neshats «The Fury» ble filmet sommeren 2022, flere måneder før

Amini døde.

Shirin Neshat startet arbeidet med filmen allerede i 2019, da iranske [Hamid Nouri](#) ble varetektsfengslet i Sverige. Den iranske tjenestemannen ble dømt til livsvarig fengsel for sin rolle i massakren av mellom 2800 og 30.000 politiske fanger i Iran i 1988. I juni ble det kjent at Sverige sendte Nouri tilbake til Iran i bytte mot [frigivelsen](#) av de svenske statsborgerne Johan Floderus og Saeed Azizi. Sveriges konservative statsminister Ulf Kristersson er blitt kritisert for å gi etter for Irans utpressing.

«The Fury» er en usedvanlig sterk film. Den vises på to skjermer i et mørklagt rom. På den ene siden ser vi rett inn i øynene til en avventende arrogant, uniformskledd mann som blåser sigaretttrøyk rett i kamera. På den andre skjermen danser en sterkt sminket kvinne i en elegant kjole. Den tilsynelatende likeverdige tvekampen varer ikke lenge. Snart fremstår kvinnen avkledd, dansende foran mange uniformskledd menn som sitter og står rundt henne i en naken industrihall. Hun er kun ikledd undertøy, og etter hvert blir kroppen merket med stadig flere blåmerker.

Artikkelen fortsetter etter annonsen

Meny

Les E-avis

Min side

Kunstneren Shirin Neshat er en av de skarpeste kritikerne av det prestestyrte regimet i Iran.
(Rodolfo Martinez / © Shirin Neshat Courtesy of the artist and Gladstone Gallery)

Filmen viser ikke fysisk mishandling, men det er ikke vanskelig å tenke seg hvordan blåmerkene har oppstått. Hun faller til gulvet, men hun reiser seg trassig opp og fortsetter å danse. Til slutt rømmer hun ut på gaten, og den solidaritetsreaksjonen som skjer der, i et vanlig nabolag i Brooklyn, er verdt å få med seg. På Galleri F15 kan du, i tillegg til filmen, også sette deg selv i hennes sted ved å ta på deg VR-briller. Opplevelsen er en av de bedre utnyttelsene av det «tredimensjonale» mediet.

Det er grunn til å rose Galleri F15 for å hente Shirin Neshats siste film til Norge. Filmen følges av en serie store svart-hvite fotografier av (nesten) nakne kvinner i helfigur. De ser deg rett inn i øynene, og de viser feminin styrke. Fotografiene er merket med kalligrafi, tekster på farsi (?) av den iranske poeten Forough Farrokhzad.

Utstillingen mangler imidlertid flere av fotografiene som fulgte filmen på

de andre visningsstedene nevnt ovenfor. Og den presenteres nærmest i et vakuum. F15s informasjon er sparsom, og de byr ikke på noen detaljer om Shirin Neshats historie. De som har levd en stund vil antakelig huske at daværende kunstnerisk direktør ved Henie Onstad Kunstsenter, Gavin Jantjes, presenterte henne med en solid utstilling i 2000, året etter hennes store gjennombrudd på Venezia-biennalen.

Man kan alltid ønske seg mer. De åpenbare manglene hindrer ikke at jeg synes at Shirin Neshats siste film er en ytring flest mulig bør få med seg. «The Fury» løfter et universelt tema som retter kritikk mot patriarkalske maktstrukturer, uavhengig av situasjonen i Iran. Filmen er tung, men utstillingen som helhet gir håp.

Artikkelen fortsetter etter annonsen

Les også: **Anmeldelse: Fargegledens mørke sider** (+)

Mye lest

Iran fordømmer USA for Netanyahu-besøk

Raketten som traff Golanhøydene, hadde 53 kilo med eksplosiver, ifølge Israels forsvarssjef

Tror Donald Trump kommer til å angre: – Det er en historisk tabbe